

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ
การเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่

Problem-Based Learning on Rights and Freedoms to Develop Cyberbullying Coping Skills of Primary 5 Students at Baan Rai Networking Schools

นุชนางค์ ฟุสามป็อก¹, วศิน ปัญญาวุธตระกูล²

^{1,2}มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก, ประเทศไทย

Nuchnapang Fusampok¹, Wasin Punyawuttakul²

^{1,2}Naresuan University, Phitsanulok, Thailand

✉: Nuchnapangf66@nu.ac.th

(Corresponding Email)

Received: 12 April 2025; Revised: 07 May 2025; Accepted: 12 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ และ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 โรงเรียน พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนประชาสรรค์วิทยา โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้เรียน จำนวน 27 คน และกลุ่มครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 2 คน รวม 29 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มครูผู้สอน 2) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับกลุ่มผู้เรียน 3) กิจกรรมการเรียนรู้ “Stop Cyberbullying” 4) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เป็นกิจกรรมที่ใช้แนวความคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา

เป็นฐานสามารถช่วยส่งเสริมทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของผู้เรียนได้ ผู้เรียนสามารถบอกได้ถึงมีความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เห็นความสำคัญของการเคารพสิทธิ และเรียนรู้วิธีปฏิบัติเพื่อปกป้องตนเองจากการถูกกลั่นแกล้ง โดยเฉพาะในโลกไซเบอร์ ผู้เรียนยังแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง และพัฒนาวิธีการจัดการอารมณ์และความรู้สึกเชิงบวกเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์, สิทธิและเสรีภาพ

Abstract

This qualitative research aims to 1) examine the current situation and challenges in learning management regarding rights and freedoms of primary 5 students at Baan Rai networking schools, and 2) develop problem-based learning on rights and freedoms to develop cyberbullying coping skills of primary 5 students. The research was conducted in three schools within the Baan Rai cluster, Bang Krathum District, Phitsanulok Province, with the main research site being Prachasan Witthaya School. The study involved 27 students and 2 social studies teachers, totaling 29 participants. The research tools included. 1) in-depth interview questions designed for the teachers, 2) focus group discussion guidelines, 3) the learning activity titled “Stop Cyberbullying,” and 4) Participation observation methods. The findings revealed that problem-based learning on rights and freedoms to develop cyberbullying coping skills of primary 5 students. effectively promoted the development of students' skills in confronting cyberbullying. Students demonstrated an enhanced understanding of their own rights and those of others, recognized the importance of respecting these rights, and gained valuable strategies for protecting themselves from bullying, especially in the digital environment. Furthermore, the students exhibited empathy toward victims and improved their ability to manage emotions positively, allowing them to navigate challenging situations with greater resilience.

Keywords: Problem-Based Learning, Coping Skills for Cyberbullying, Rights and Freedoms

1. บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกไร้พรมแดน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไรขีดจำกัดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อีกทั้งข้อมูลต่าง ๆ ถูกเชื่อมเข้าหากัน ทำให้สามารถรับส่งข้อมูล และความคิดเห็นได้โดยปราศจากอุปสรรคในเรื่องของระยะทาง เวลา และสถานที่ ทำให้โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและเข้าสู่สังคมดิจิทัล ความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานเท่านั้น หากแต่ยังหลอมรวมเข้ากับชีวิตของผู้คนอย่างแท้จริง ดังนั้นมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการคิด พิจารณา และตัดสินใจสภาพการณ์ที่กำลังเผชิญได้อย่างถูกต้อง อินเทอร์เน็ตเป็น

เทคโนโลยีดิจิทัลที่คนไทยนิยมใช้มากในปัจจุบัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก

ปัจจุบันมีค่านิยมติดต่อสื่อสารกับสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยสื่อที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่ YouTube, LINE, Facebook, Instagram และ Twitter พบว่าคนไทยนิยมใช้บริการอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่มากผ่านผู้บริการเครือข่ายเพิ่มขึ้น โดยเยาวชนไทยให้ความสำคัญกับกิจกรรมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะช่วยให้การติดต่อสื่อสารในปัจจุบันนั้นมีความรวดเร็วและเข้าถึงได้ง่ายมากเพียงใด แต่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารก็ถือเป็นดาบสองคม หากใช้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ก็จะส่งผลไปในทางบวก หากใช้ไปในทางที่ผิดก็จะเกิดผลทางลบ นอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้การติดต่อสื่อสารนั้นง่ายขึ้น ก็ส่งผลกระทบในด้านพฤติกรรม และอารมณ์ของบุคคลเปลี่ยนไปจากเดิมและมาพร้อมกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) เทเลอร์ (Tailor, 2021) ให้คำนิยามปรากฏการณ์นี้ว่าเป็นการแสดงท่าทีที่ไม่เป็นมิตรต่อผู้อื่นโดยการส่งข้อความหรือโพสต์สิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อผู้อื่นหรือเข้าไปมีส่วนร่วม ในการแสดง ความก้าวร้าวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ปัจจุบันควรมีการเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เนื่องจากนักเรียนยังขาดในเรื่องของการจัดการกับปัญหา และแนวทางการรับมือเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาการถูกกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์จนก่อให้เกิดผลกระทบด้านอื่น ๆ ตามมา โดยแบ่งได้ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) รู้สึกโมโห โกรธ เปื่อ รำคาญ 2) รู้สึกคับข้องใจ วิตก กังวล 3) รู้สึกเครียด 4) รู้สึกอับอายมีอาการซึมเศร้า 5) มีผลกระทบต่อจิตใจการใช้ชีวิต และ 6) กลายเป็นคนหนีปัญหาแยกตัวจากสังคม (ฉันทนา ปาปิตตาและนภาพร ภูเพชร์, 2562)

สาระหน้าที่พลเมือง จึงมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ถึง ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาการไซเบอร์บูลลี่ (Cyberbullying) ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้น และเติบโตเป็นวงกว้างในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของบุคคลในการใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึงการรับมือ และเผชิญหน้ากับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้อย่างชาญฉลาด

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีหลักการการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาที่ใช้นำเสนอจะต้องเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและใกล้ตัวผู้เรียนเป็นเครื่องมือและสื่อการเรียนการสอน (วาสนา ภูมิ, 2555) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมา จากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ซึ่งยุทธวิธีในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มุ่งสร้างประสบการณ์ตรง จึงเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ฝึก

ทักษะการคิด เฝื้ญสถานการณั้ปัญหา วางแผนการเรี้นรู้ และตรวจสอบกำกับการเรี้นรู้ และยังช่วยสร้งแรงจูงใจในการเรี้นให้กับผู้เรี้นได้อีกด้วย (Wongsawan Sittijan, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการเฝื้ญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ โดยกิจกรรมการเรี้นรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่พบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งด้วยพฤติกรรมที่หลากหลายเช่น การบูลลี่รูปร่าง หน้าตา และการล้อชื่อพ่อแม่ ทั้งต่อหน้า และในโลกออนไลน์ ดังนั้นกิจกรรมการเรี้นรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเฝื้ญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรี้นสามารถรับมือจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ด้วยสันติวิธี ไม่มีความรุนแรง และเป็นการป้องกันได้อย่างเหมาะสม โดยตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่นในโลกออนไลน์ เข้าใจในการตอบสนองต่อการละเมิดสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้มีความมั่นใจในการรับมือจากการถูกกลั่นแกล้งที่อาจจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย และจิตใจของนักเรียน อีกทั้งยังสามารถนำแนวคิดจากกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และเป็นการป้องกันและรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรี้นรู้ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรี้นรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเฝื้ญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ แบ่งการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. **วัตถุประสงค์ข้อที่ 1** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรี้นรู้ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 1

กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์การสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อย่างน้อย 2 ปี ของโรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ อำเภอบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โรงเรียนวัดสิริสุทธาวาส โรงเรียนวัดโคกสลุต โรงเรียนละ 1 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

1.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 2

กลุ่มผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ อำเภอบางกระพูน จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดสิริสุทธาวาส โรงเรียนวัดโคกสลด โรงเรียนประชาสรรค์วิทยา โรงเรียนละ 5 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1.2.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มครูผู้สอน

1.2.2 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับกลุ่มผู้เรียน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 นำข้อมูลจากแนวคำถามมาวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิทธิ และเสรีภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มผู้เรียน

1.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากแนวคำถามวางแผนการดำเนินงานวิจัยในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวัดอุประสงค์ที่ 2

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุพบัญญัติ (Analytic Induction) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

1.5 การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงได้ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกันจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสรรค์วิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน ที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษาฯ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.2.1 คู่มือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชื่อว่า “Stop Cyberbullying” เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ซึ่งประกอบไปด้วย 7 กิจกรรม ดังนี้

2.2.1.1 กิจกรรมที่ 1 สิทธิและเสรีภาพ

2.2.1.2 กิจกรรมที่ 2 Cyberbully

2.2.1.3 กิจกรรมที่ 3 จดหมายสร้างสรรค์

2.2.1.4 กิจกรรมที่ 4 เครื่องมือทางกฎหมาย

2.2.1.5 กิจกรรมที่ 5 เสียงของฉัน

2.2.1.6 กิจกรรมที่ 6 Social Support

2.2.1.7 กิจกรรมที่ 7 We Strong

2.2.2 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพเพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้กับนักเรียน

2.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาวิเคราะห์และรายงานผลวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนา ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

1.5 การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงได้ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อบรรเทาข้อผิดพลาดจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้

4. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มครูผู้สอน และการสนทนากลุ่มของกลุ่มผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อการเรียนรู้และทรัพยากรการเรียนรู้ 5) ด้านปัญหาในการเรียนรู้ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกันของหลักสูตรและบริบทของชีวิตจริง เนื้อหาการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทฤษฎีมากเกินไปอาจลดความสามารถของนักเรียนในการปรับตัวและใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรให้เน้นเนื้อหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างยั่งยืน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ครูควรใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยลดปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรและการขาดแรงจูงใจของนักเรียน ปัญหาการเรียนรู้ยังคงพบได้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะการขาดครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหาและทักษะ นักเรียนต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านเวลา การวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพควรมีการออกแบบให้ครอบคลุมทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในเชิงปฏิบัติของนักเรียน โดยเน้นการใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างความน่าสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดด้วยข้อมูลจากการศึกษาการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ ผลจากข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ได้มีการนำทฤษฎี และผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประสาทสรรค์วิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน ที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็น

กิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ซึ่งใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชื่อว่า “Stop Cyberbullying” ประกอบไปด้วย 7 กิจกรรม รายละเอียดของกิจกรรมแต่ละขั้นตอน แสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนรู้ “Stop Cyberbullying”

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ผลการพัฒนา
1	สิทธิและเสรีภาพ	เข้าใจในความหมายและความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล	1. ให้นักเรียนกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหาผ่านการดูคลิปวิดีโอ 2. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับคำว่าสิทธิเสรีภาพ 3. สังเคราะห์ความรู้ผ่านการยกตัวอย่างของคำว่าสิทธิเสรีภาพ และการละเมิดสิทธิของตนเองและผู้อื่น 4. นำเสนอคำตอบของตนเองและแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอน	เข้าใจความหมายและความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ
2	Cyberbully	เข้าใจความหมาย รูปแบบ และผลกระทบของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์	1. ให้นักเรียนกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจกับปัญหาผ่านการดูคลิปวิดีโอเรื่อง Cyberbully 2. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับรูปแบบ และผลกระทบของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ 3. สังเคราะห์ความรู้ผ่านการตอบคำถามหลังจากการดูคลิปวิดีโอ 4. สรุปความรู้ และคำตอบของตนเองจากนั้นนำเสนอ	เข้าใจถึงความหมายและสามารถตระหนักถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์

ความคิดเห็นของตนเองต่อ
การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์
หน้าชั้นเรียน

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ผลการพัฒนา
3	จดหมายสร้างสรรค์	เกิดความคิดเชิงบวกที่ และมองปัญหาในแง่บวก	1. ให้นักเรียนกำหนดปัญหา และทำความเข้าใจกับปัญหา ผ่านการอ่านสถานการณ์ สมมติจากจดหมายที่ตั้งใจ กล่าวกลั่นแกล้ง 2. ให้นักเรียนจับคู่เพื่อดำเนิน การศึกษาค้นคว้าและร่วมกัน คิดวิธีการตอบสนองข้อความ ดังกล่าวในเชิงบวก 3. ร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูล ต่าง ๆ และนำเสนอข้อความ ให้กำลังใจผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง	ช่วยพัฒนาความเข้าใจ เรื่องสิทธิและเสรีภาพ และสร้างความคิดเชิง บวกที่ช่วยให้นักเรียน สามารถมองปัญหาใน แง่สร้างสรรค์
4	เครื่องมือทาง กฎหมาย	สามารถแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ และสามารถ เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม	1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อ กำหนดปัญหา และทำความเข้าใจกับปัญหา ผ่าน สถานการณ์จำลอง 2. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม เกี่ยวกับสิทธิที่ นักเรียนถูกละเมิด และ วิธีการใช้กฎหมายในการ ปกป้องสิทธิของตนเอง 3. สังเคราะห์ความรู้ผ่านการ ตอบคำถามโดยสามารถ สะท้อนสิทธิที่ถูกละเมิด วางแผนแก้ไขปัญหาย่างเป็น ระบบ และการเลือกใช้ข้อ กฎหมายที่มีอยู่ในการ แก้ปัญหา	ช่วยพัฒนาทักษะการ แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ โดย พิจารณาข้อดีข้อเสีย ของทางเลือกแต่ละทาง และเลือกวิธีการที่ เหมาะสม รอบคอบ โดยเลือกใช้ และ ตัดสินใจอย่างมีความ รับผิดชอบ

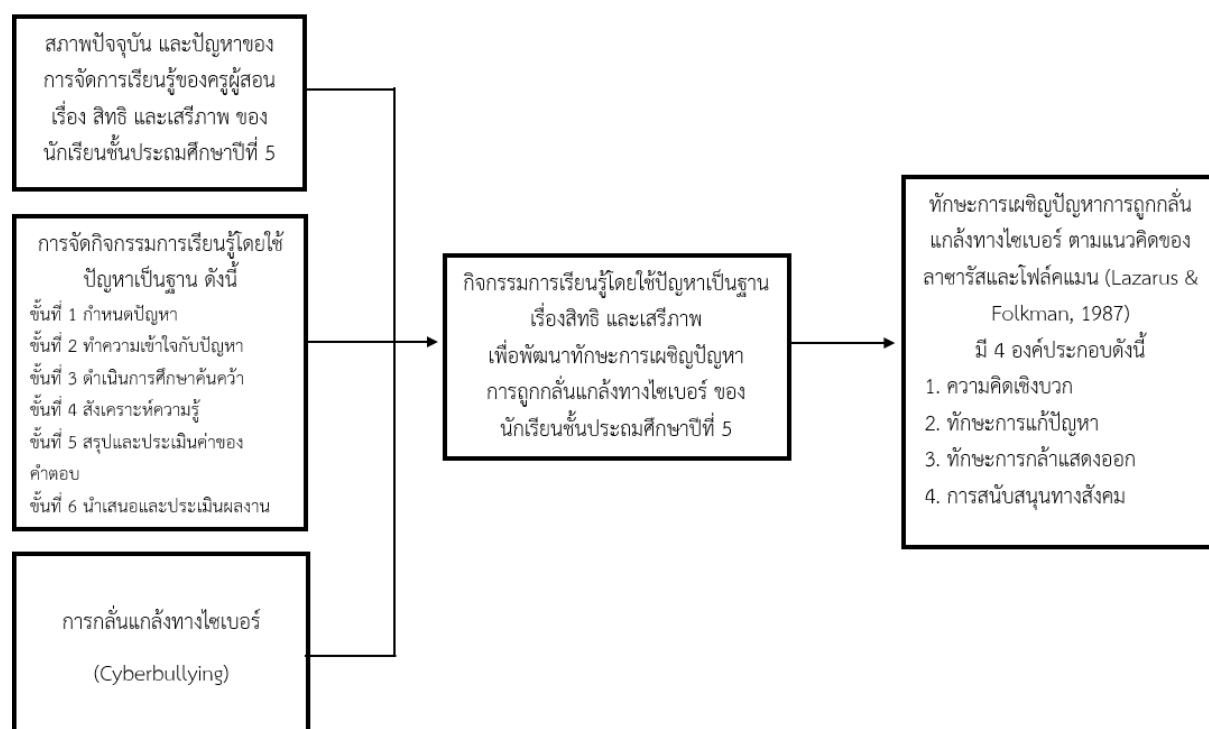
ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ผลการพัฒนา
5	เสียงของฉัน	ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกในการแก้ปัญหา	4. นำเสนอความคิดเห็น และวิธีการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียน 1. ให้นักเรียนกำหนดปัญหา และทำความเข้าใจกับปัญหา ผ่านการดูคลิปวิดีโอ และตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “หากคนในคลิปเป็นเพื่อนของนักเรียน นักเรียนจะช่วยอย่างไร” 2. ให้นักเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมถึงการสื่อสารที่เหมาะสมในโลกออนไลน์ 3. สังเคราะห์ความรู้โดยการรวมกลุ่มจัดทำโปสเตอร์เพื่อบอกถึงวิธีการปกป้องสิทธิของตนเอง และการใช้คำพูดให้กำลังใจผู้คนที่ถูกกลั่นแกล้ง 4. สรุปความรู้ และนำเสนอชิ้นงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน	พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบโปสเตอร์เพื่อนำเสนอความคิดเห็น เพื่อสื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด และเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน
6	Social Support	ตระหนักถึงบทบาทของการช่วยเหลือเพื่อนในการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และเห็นคุณค่าของการสนับสนุนทางสังคม	1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและระดมความคิดแสดงบทบาทสมมติที่เกี่ยวกับปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในปัจจุบัน และนำเสนอวิธีการช่วยเหลือเพื่อนจากสถานการณ์ที่ยากลำบาก	ทักษะการสนับสนุนทางสังคมผ่านการออกแบบเครือข่ายสังคมของนักเรียน
ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ผลการพัฒนา
			2. สังเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของนักเรียน ว่าหากนักเรียนเกิดสถานการณ์	

			ถูก欺凌ขึ้นจะสามารถขอความช่วยเหลือจากใครได้บ้าง 3. นำเสนอเครือข่ายทางสังคมที่นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเห็นขั้นเรียน	
7	We Strong	สรุปองค์ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เชื่อมโยงกับทักษะการเผชิญปัญหา การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์	1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อออกแบบ infographic ระดมความคิด และสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่ 1 - กิจกรรมที่ 6 2. นำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองหน้าชั้นเรียน	1. เข้าใจความหมายสิทธิ และเสรีภาพ 2. สามารถวิเคราะห์วิธีการรับมือต่อการถูกกลั่นแกล้ง ตามทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ดังนี้ 1. ความคิดเชิงบวก 2. ทักษะการแก้ปัญหา 3. ทักษะการกล้าแสดงออก 4. การสนับสนุนทางสังคม

หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรม “Stop Cyberbullying” ทั้ง 7 กิจกรรม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาสรรค์วิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 17 คน ที่เรียนในรายวิชาสังคมศึกษาฯ เรียบร้อยแล้วนั้น พบว่าการดำเนินกิจกรรมชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ได้แก่ ความคิดเชิงบวก ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการกล้าแสดงออก และการสนับสนุนทางสังคม ตัวอย่างเช่น กิจกรรมจดหมายสร้างสรรค์ช่วยให้นักเรียนสามารถมองปัญหาในมุมมองเชิงบวก และส่งเสริมความมั่นใจในตัวเอง กิจกรรมเครื่องมือทางกฎหมายช่วยเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบและการใช้ข้อมูลกฎหมายอย่างเหมาะสม กิจกรรมเสียงของฉันส่งเสริมการกล้าแสดงออกผ่านการออกแบบโปสเตอร์ และการนำเสนอผลงาน และกิจกรรม Social Support ช่วยสร้างความตระหนักถึงบทบาทของการช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์จำลอง รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายสังคมที่ส่งเสริมการสนับสนุนระหว่างกัน จากนั้นผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มกับผู้เรียน นักเรียนแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเจตคติอย่างชัดเจน นักเรียนสามารถบอกได้ถึงการมีความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เห็นความสำคัญของการเคารพสิทธิ และเรียนรู้วิธีปฏิบัติเพื่อปกป้องตนเองจากการถูกกลั่นแกล้ง

โดยเฉพาะในโลกไซเบอร์ นักเรียนยังแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง และพัฒนาวิธีการจัดการอารมณ์และความรู้สึกเชิงบวกเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก

จากการศึกษาวิจัยและการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผู้เรียนมีทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงขึ้น ผ่านการประเมินผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ซึ่งครูผู้สอนใช้กระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทั้งสิ้น 7 กิจกรรม ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพมาประยุกต์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เพื่อปกป้องตนเองจากการถูกกลั่นแกล้ง มีวิธีการจัดการอารมณ์และความรู้สึกเชิงบวกเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบากได้ จึงสามารถสรุปผลการดำเนินการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ผลการดำเนินการวิจัย

5. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ ของกลุ่มผู้สอนพบว่าหลักสูตรการสอนมีเนื้อหามากเกินไป จึงควรปรับให้เหมาะกับบริบทปัจจุบันและการทำงานในชีวิตจริง โดยครูเน้นการสอนแบบบรรยายและเน้นทฤษฎี แนะนำให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น การสวมบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพ พร้อมเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสถานการณ์ปัจจุบันและชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับจิตินา วรณศรี (2557) ที่ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างต้นตัว และใช้กระบวนการต่างๆ ที่จะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาครูไม่เพียงพอ และสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่เรียนมา ทำให้คุณภาพการสอนอาจลดลง ครูต้องใช้เวลาเพิ่มเติมในการศึกษาเนื้อหาวิชา ขณะที่การวัดผลมีความหลากหลาย เช่น การประเมินตามสภาพจริง การทดสอบก่อน-หลังเรียน การนำเสนอ และคะแนนจากชิ้นงาน สอดคล้องกับธนพงศ์ ดีเลิศ (2564) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3พบว่า แนวทางสำหรับเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สำคัญคือ ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิและเสรีภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม นอกจากจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพแล้ว ยังช่วยป้องกันการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่มีประเด็น บทบาท สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ มีความปรองดองสมานฉันท์ โดยแนวทางปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก โดยการจัดการเรียนการสอน และสื่อการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะสอนผ่านการดูคลิปวิดีโอ กรณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงในสังคมผ่านข่าว ซึ่งสอดคล้องกับ (McKinney, 2008) ที่ได้

เสนอตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี ได้แก่ การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or reactions to videos) ในด้านสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ ของนักเรียน นักเรียนบางคนเคยถูกบูลลี่ทั้งต่อหน้าและในสื่อออนไลน์ ส่วนมากเป็นเรื่องรูปร่าง หน้าตา และ ทรงผม นักเรียนมักเลือกที่จะไม่สนใจคำพูดและปรึกษาเพื่อน ครู และนักเรียนบางกลุ่มเคยบูลลี่เพื่อนกลับ เช่นกัน แต่ไม่ได้มีเจตนาร้าย มองว่าเป็นการล้อเล่น ซึ่งสอดคล้องกับ (ฤทัยชนนี สิริชัย, 2562) กล่าวว่าการ ประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ เป็นลักษณะของการข่มขู่และล่วงละเมิดผู้อื่น โดยการนินทาหรือด่าทอ การหมิ่น ประมาท การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย และการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มโดยการนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์การสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ โดยผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตหรือผ่านโปรแกรมประยุกต์หรือซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมาเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับรังแกผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ และสอดคล้องกับ (สำนักข่าวอิศรา. ออนไลน์. 2564) ธีรยุทธ แก้วสิงห์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กล่าวว่า สถิติการกลั่นแกล้งทั่วโลกตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบัน จาก 28 ประเทศทั่วโลก พบว่า 1 ใน 5 ถูกกลั่นแกล้ง บนสื่อสังคม จำแนกเป็น เด็กอายุ 6-10 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 47.7 อายุ 11-13 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 56.4 อายุ 14-18 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 59.9 และอายุ 19 ปีขึ้นไปถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 54.3 ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าการถูกกลั่นแกล้งเริ่มเกิดขึ้น ในวัยเด็กที่มีอายุน้อยซึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งบ่มเพาะการถูกกลั่นแกล้ง เนื่องจากพบอัตราการกลั่นแกล้งมากถึง ร้อยละ 82.8 อีกทั้ง เด็กและเยาวชนไทย ร้อยละ 80 เคยถูกการ คุกคามและการถูกกลั่นแกล้งภายในโรงเรียน หรือ บนสื่อสังคมเป็นอันดับต้นๆ ของทวีปเอเชีย โดยเด็กและ เยาวชน ร้อยละ 75 เข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเด็ก กลุ่มอายุ 5-28 ปีใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึงวันละ 8 ชั่วโมง ทั้งนี้จากการสำรวจเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ร้อยละ 28 กล่าวว่าการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องปกติ ในขณะที่ ร้อยละ 39 กล่าวว่าการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องสนุก และร้อยละ 59 เคยถูกกลั่นแกล้ง อีกทั้งปัญหาหลัก คือเวลาที่จำกัดในการทำกิจกรรมและเนื้อหาสาระมากเกินไป

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ การเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกลุ่มบ้านไร่ ได้นำไปสู่ กระบวนการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการ จัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้อง กับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นการสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกการคิดในการกำหนดปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ การค้นหา ข้อมูล เพื่อตอบคำถามและเพื่อให้ได้คำตอบที่มีที่มาแตกต่างกันแต่มีความหมายเดียวกัน ได้นำเสนอ ข้อมูลที่มี

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันจากกระบวนการการทำงานกลุ่ม สามารถนำไปสู่ การแก้ปัญหาและการนำเสนอผลงานผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน และนำไปสู่ผลการศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิทธิ และเสรีภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผลการดำเนินกิจกรรมชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ได้แก่ ความคิดเชิงบวก ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการกล้าแสดงออก และการสนับสนุนทางสังคม ตัวอย่างเช่น กิจกรรมจดหมายสร้างสรรค์ช่วยให้นักเรียนสามารถมองปัญหาในมุมมองเชิงบวก คิดว่าการนินทาเป็นเรื่องปกติ และส่งเสริมความมั่นใจในตัวเอง กิจกรรมเครื่องมือทางกฎหมายช่วยเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบและการใช้ข้อมูลกฎหมายอย่างเหมาะสม กิจกรรมเสียงของฉัน ส่งเสริมการกล้าแสดงออกผ่านการออกแบบโปสเตอร์ และการนำเสนอผลงาน และกิจกรรม Social Support ช่วยสร้างความตระหนักถึงบทบาทของการช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์จำลอง รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายสังคมที่ส่งเสริมการสนับสนุนระหว่างกัน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้จะสามารถให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน และสามารถรับมือกับการเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้อย่างมีสติ และรอบคอบ จนนำมาซึ่งการยุติการกลั่นแกล้งกันในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1987 อ้างถึงในสุวิพร ไฉไล สถาพร, 2560) ที่กล่าวว่าบุคคลจะประเมินความสามารถของตนเองในการรับมือกับสถานการณ์ที่อันตรายรวมทั้งแนวทางการเผชิญปัญหาและทรัพยากรที่ตนเองมีซึ่งจำเป็นต่อการเผชิญปัญหา หลังจากนั้นจะพยายามเผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ด้วยวิธีที่ตนเองประเมินไว้ แล้วจึงแสดงผลสามารถทำให้ผู้กลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นกลั่นแกล้งน้อยลงและยุติการกลั่นแกล้งในที่สุด นอกจากนี้ มิชนาและคณะ (Mishna et al., 2012) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยว่า เด็กที่ขาดทักษะการเผชิญปัญหาสามารถตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้และจะส่งผลกระทบที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตมากกว่าเด็กที่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือเด็กที่ไม่ได้เผชิญปัญหาการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์อย่างมีนัยสำคัญ

จากการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) นักเรียนแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเจตคติอย่างชัดเจน นักเรียนสามารถบอกได้ถึงการมีความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เห็นความสำคัญของการเคารพสิทธิ และเรียนรู้วิธีปฏิบัติเพื่อปกป้องตนเองจากการถูกกลั่นแกล้ง โดยเฉพาะในโลกไซเบอร์ นักเรียนยังแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง และพัฒนาวิธีการจัดการอารมณ์และความรู้สึกเชิงบวกเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับ ริเดช พาหุยุทธ์ (2560) ได้ทำการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการเผชิญปัญหาเชิงบวก(Positive Coping) ของนักเรียนวัยรุ่น โดยอาศัยแนวคิดการให้คำปรึกษาเชิงรุกในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนมุมมองความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนได้ทบทวนตนเองพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาเชิงบวก และมีแนวทางในการจัดการ

เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเผชิญปัญหาแบบการตอบสนอง การให้ความหมายที่มีคุณค่า ความยืดหยุ่นตัว การเผชิญปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น การรับรู้ความสามารถในการเผชิญปัญหา การมุ่งจัดการแก้ไขปัญหา การมองโลกในแง่ดี การกำหนดเป้าหมาย และการเผชิญปัญหาเชิงรุก โดยใช้เทคนิคและทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการตีความ ทักษะการสะท้อนเนื้อหาและความรู้สึก ทักษะการให้กำลังใจ และทักษะการสรุปความ รวมถึงการใช้กลยุทธ์การเชิญชวนที่อธิบายถึงสถานการณ์และเหตุการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ที่นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้จริงในการดำเนินชีวิตโดยทดลองกับนักเรียนที่มีคะแนนการเผชิญปัญหาเชิงบวกตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา มาทำกิจกรรม ทั้งหมด 12 ครั้ง ภายใน 3 สัปดาห์ จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีการมุ่งจัดการแก้ไขปัญหาลงขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาการเผชิญปัญหาเชิงบวกของวัยรุ่นในด้านการตั้งเป้าหมายที่มุ่งส่งเสริมให้วัยรุ่นตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายในชีวิต เรียนรู้การกำหนดเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และเรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติตนเองให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ยังส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีการตั้งเป้าหมาย ภายหลังการศึกษาสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเผชิญปัญหาเชิงบวกสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะหลังการทดลองและติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรวางแผนและการกำหนดระยะเวลาในแต่ละกิจกรรมให้มีความเหมาะสม และบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้

1.2 สื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงพื้นที่ในการทำวิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีนวัตกรรมที่หลากหลาย และมีการใช้ระบบออนไลน์ ในขณะการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ควรมีสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงอย่างทั่วถึง หรือเป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ต่อไปได้

2.3 สำนวนเพิ่มเติมว่ากิจกรรมสามารถถูกนำไปปรับใช้กับระดับชั้นอื่นหรือบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ระดับมัธยมศึกษา หรือโรงเรียนที่มีปัจจัยสังคมที่ต่างออกไป

2.4 ออกแบบเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น เช่น แบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน หรือแบบทดสอบพฤติกรรมการเผชิญปัญหาที่สามารถสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2008). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิตติมา วรณศรี. (2014). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ฉันทนา ปาปัดถา, & นภาพร ภูเพ็ชร. (2019). การสังเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในกลุ่มวัยรุ่นไทย. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 11*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ธนพงศ์ ดีเลิศ. (2021). *ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ริเดช พาหุยุทธ์. (2017). *การศึกษาและพัฒนากิจกรรมเผชิญปัญหาเชิงบวกของนักเรียนวัยรุ่น โดยการให้คำปรึกษากลุ่มเชิงรุก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา ภูมิ. (2012). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เรื่องอัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักข่าวอิศรา. (2021). *ติดอันดับต้นของเอเชีย! เด็กไทยกว่า 80% เคยเจอ ‘การบูลลี่’ เกือบครึ่งมองเป็นเรื่องปกติ*. สำนักข่าวอิศรา. <https://www.isranews.org/article/isranews-article/105059-isranews-bullying.html>
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2019). *พฤติกรรมกรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wongsawan, S. (2017). *Problem-based learning: PBL*. IRES Thailand. Retrieved November 3, 2024, from <http://www.ires.or.th/?p=801>
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). Transactional theory and research on emotions and coping. *European Journal of Personality*.

- Mckinney, S. E. (2008). Developing teachers for high-poverty schools: The role of the internship experience. *Urban Education*, 43(1), 68–82. <https://doi.org/DOI>
- Mishna, F., Cook, C., Gadalla, T., Daciuk, J., & Solomon, S. (2012). Risk factors for involvement in cyberbullying: Victims, bullies, and bully–victims. *Children and Youth Services Review*, 34(x), xx–xx. <https://doi.org/DOI>
- Taylor. (2021). *Cyberbullying: 50 wellbeing lessons for the diverse primary classroom*. Routledge.